

príspevok Eriky Lalíkovej (Katedra Filozofie a dejín filozofie FFUK): *Motív slobody v diele Dominika Tatarku*. Milovan Ješič (Katedra Filozofie a dejín filozofie UPJŠ) v príspevku *Husserl, Európa a európska kultúra* poukázal na problém „poeurópštenia“ Neeurópanov aj s odkazom na J. Patočku. Milan Toman (Škola pre mimoriadne nadané deti a gymnázium v Bratislave) čerpal pre svoj príspevok (*Reflexia slobody v Senecovej filozofii umenia žiť*) zo stoikov, ktorí prví rozpracovali otázku slobody filozoficky.

Druhá séria vystúpení tejto sekcie bola zas, až na dve vystúpenia, viac súčasná a vystúpili v nej výlučne domáci účastníci. Epikureizmus sa spája s hedonizmom. Jeho zakladateľ však v skutočnosti až takým hedonistom nebol, ako ukázala Ľubica Predanociová vo svojom príspevku *Parentklíza – Epikurovo myšlienkové východisko slobody mravného konania*. Viera Jakubovská vo svojom vystúpení *Esteticko-umelecké aspekty slobody* analyzovala nové prejavy slobody v umení, ktoré sa redefinuje: „desenzibilizácia“, „rekonfigurácia aisthesis“ a „derelizácia reality“. Martin Kubálek sa v príspevku *K základným prvkom obmedzenia ekonomickej slobody v islame* zamerail, vychádzajúc zo stredovekého islamského práva, na ekonomické dimenzie hodnoty slobody v islamskom svete. Veronika Adamová (*Sloboda a nevyhnutnosť v koncepcii T. Hobbsa*) sa podujala ukázať, ako „veľký Angličan“ dokázal zladit' protichodné pojmy ako sloboda a strach, slobodná vôľa a nevyhnutnosť sloboda a záväzok. A v poslednom príspevku *Problém davového človeka a jeho nároku „na všetko“* si Lucia Zimanová položila otázku, či a nakoľko a zmenila situácia davového človeka od čias tematizácie tohto fenoménu Ortegom y Gassetom.

Na záver treba oceniť organizáciu a dobrý priebeh konferencie – bol vydaný aj Zborník abstraktov –, ktorá sa vyznačovala pripravenosťou a aktivitou účastníkov, ako aj programovou pestrosťou, možno na úkor lepšieho zhostenia sa hlavnej témy, teda vymedzenia „epistémy“ à la Foucault danej kultúry, témy, ktorá, pravda, nebude vyčerpaná nikdy. Z konferencie má vyjsť zborník, do ktorého budú zahrnuté aj príspevky tých účastníkov, ktorí nemohli prísť, i tých, ktorých program eviduje ako „pasívnych“.

Jozef Sivák

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA *EMERGING ETHICAL ISSUES IN SCIENCE AND TECHNOLOGY*

V dňoch 30. – 31. mája 2013 sa v Bratislave konala konferencia *Emerging Ethical Issues in Science and Technology (Novovznikajúce etické problémy z oblasti vied a technológií)*. Predchádzalo ju v poradí už ôsme zasadnutie výboru COMEST-u (*The World Commission on the Ethics of Scientific Knowledge and Technology / Commission mondiale d'éthique des connaissances scientifiques et des Technologies – Svetová komisia pre etiku vedeckého poznania a technológií vo vedeckých poznatkoch a technológiách*) (27. – 29. mája 2013). Na organizácii obidvoch vedeckých podujatí sa spolupodieľala organizácia UNESCO a Výbor pre bioetiku pri Slovenskej komisii pre UNESCO.

Účelom konferencie bolo stretnutie popredných svetových odborníkov z viacerých oblastí spoločenských, prírodných a technických vied. Cieľom konferencie bolo identifikovať etické a morálne aspekty problémov úzko súvisiacich s prudkým rozvojom v oblasti vied a tech-

nológií. Jej ciele bližšie formuloval John Crowley, jeden z hlavných organizátorov a zároveň reprezentant *Division of Ethics and Global Change (Divízia etiky a globálnych zmien)*. Tými boli potreba rozšírenia súčasnej diskusie o nové poznatky, ich schopnosť praktického uplatnenia (najmä z pohľadu aktivít UNESCO) a zároveň ich etické reflektovanie. Uvedeným cieľom bol prispôsobený program konferencie, jeho členenie do piatich základných sekcií a zameranie jednotlivých vystúpení.

Prvé rokovanie *Nanotechnology for Development (Nanotechnológie pre rozvoj)*, ktoré viedol novozvolený predseda COMEST-u *Rajaona Andriamananjara*, sa zameralo na možnosti využitia dnešných nanotechnológií, ich pozitívny či negatívny potenciál zväčšiť, prípadne zmenšiť rozdiely medzi severnou a južnou hemisférou, a predovšetkým na etické aspekty týchto potencionálnych procesov. V rámci diskusie bola vystupujúcim (Mamoun Muhammed, Saeed Sarkar, Beitollahi, Marie-Hélène Parizeau a zo Slovenskej akadémie vied Štefan Luby) položená otázka, čo podľa nich možno považovať za najväčšiu etickú výzvu vo vede a v nových technológiách. Prezentujúci svojimi odpoveďami vyzvali vedcov, aby pri plánovaní svojich odborných činností brali z dlhodobého hľadiska do úvahy nielen výhody vyplývajúce z nových poznatkov, ale aj možné riziká. Cieľom vedy a techniky má byť podpora udržateľnosti prírodných zdrojov, života, kultúry a spoločnosti.

Nasledujúce rokovanie veľmi úzko nadviazalo na predstavenú problematiku a diskusie so zameraním na konkrétnu aplikáciu nanotechnológií v oblasti spracovania vodných zdrojov. Táto problematika bola predstavená nielen s ohľadom na krajiny prvého sveta, ale predovšetkým na rozvojové krajiny. Diskusia sa niesla v znamení hľadania odpovedí na otázky vplyvu potenciálnych etických či environmentálnych rizík nanotechnológií na zdravie ľudí.

Posledné rokovanie prvého dňa ukončila sekcia zameraná na etické aspekty praktického využitia nových technológií predovšetkým v oblasti robotiky, a to na civilné alebo vojenské účely. Dominantou tejto poslednej časti prvého dňa bola prezentácia známeho britského profesora počítačových vied a experta na robotiku Noela Sharkeyho. Sharkey zaujal nielen spôsobom svojej prezentácie, ale aj zaujímavými postrehmi predovšetkým vo vzťahu k problémom, či prinajmenšom sporným momentom, ku ktorým už v súčasnosti v oblasti využívania robotiky dochádza. Ako veľmi zaujímavé možno označiť aspekty týkajúce sa morálne konfliktných situácií, ktoré vyvolávajú roboti využívané na starostlivosť o starých a nevládných ľudí či roboti – pestúnky malých detí. Druhým okruhom, ktorému sa jeho prezentácia venovala, bol problém autonómnych robotov (robotických systémov), využívaných v bojových akciách.

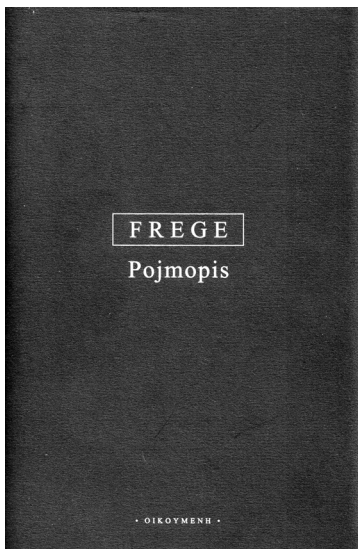
Druhý deň konferencie sa niesol v znamení dvoch dominantných tém: etika v informačnej spoločnosti a zodpovednosť vedeckej sféry. Tieto témy nadviazali na správu UNESCO *Ethical and Societal Challenges of the Information Society (Etické a spoločenské výzvy informačnej spoločnosti)* a na diskusie súvisiace so Svetovým summitom o informačnej spoločnosti, ktorý sa konal po prvýkrát v roku 2003 vo Švajčiarsku. Cieľom rokovaní bolo hľadať odpovede na etické a spoločenské výzvy či možné etické dilemy v oblasti informačnej etiky a zvýšenie povedomia o zodpovednosti vedcov.

V tento deň sa v rámci sekcií predstavilo aj viacero slovenských odborníkov, menovite Ľubica Lacinová, zástupkyňa riaditeľa Ústavu molekulárnej fyziológie a genetiky Slovenskej akadémie vied, a predstavitelia Centra bioetiky UNESCO na Inštitúte filozofie a etiky Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove Vasil Gluchman a Viera Bilasová. Vasil Gluchman uvažoval o podmienkach novej informačnej etiky, ktorá si okrem novej ontológie vyžaduje aj rozvoj kritického myslenia a zodpovednosti členov morálnej komunity. V druhej sekcii

venovanej otázke vedeckej zodpovednosti sa predstavila L. Lacinová, ktorá vo svojom príspevku uvažovala o hodnotovej neutralnosti vedeckého hodnotenia. V závere ho pomenovala ako *science-fiction*, keďže v skutočnosti musí vedec okrem priamych dôsledkov vedeckého pokroku reflektovať aj dôsledky ekonomické a sociálne. V. Bilasová predstavila nové, eticky sporné aspekty analyzovania zodpovednosti vo vedeckej praxi. Patria k nim mystifikácia vedy, jej špecializácia či problém inštitucionalizácie vedeckej zodpovednosti v súčasnosti.

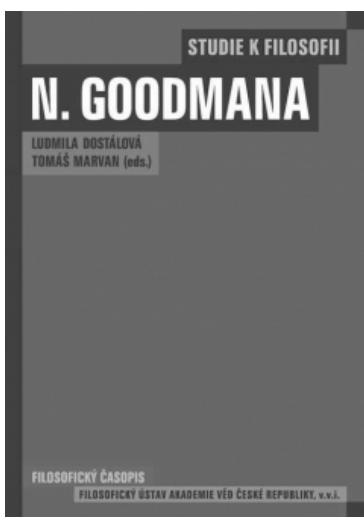
Záverečnú diskusiu a následné ukončenie konferencie moderoval John Crowley, ktorý poďakoval všetkým zúčastneným za ich aktívnu participáciu na ôsmom zasadnutí COMEST-u, a najmä na konferencii *Emerging Ethical Issues in Science and Technology*. Vyzval na ďalšiu spoluprácu pri rozvoji aktivít Svetovej komisie pre etiku vedeckého poznania a technológií (COMEST) a na vytvorenie siete informácií a kontaktov medzi jednotlivými účastníkmi.

Ján Kalajtzidis – Katarína Komenská

Gottlob Frege: *Pojmopis*. Praha: Oikoymenh 2013, 194 s.

Vznik matematické logiky je první revolucí v logice od dob Aristotelových. Úvodní část tvoří pouze český překlad, ve druhé a třetí části doprovází překlad faksimile prvního německého vydání (1879) – druhá část je dvojitým překladem: do češtiny a do dnešní symboliky, třetí pak výkladem – přepisem do současného značení i jazyka. Překlad J. Fialy je doprovázen obsáhlým komentářem

Ludmila Dostálová – Tomáš Marvan (eds.): *Studie k filosofii Nelsona Goodmana*. Praha: Filosofický časopis (zvláštní číslo), 114 s.

Nelson Goodman je výraznou postavou novější americké filosofie, známou v našem prostředí spíše v okruhu odborníků na analytickou estetiku. Šest studií shromážděných v této publikaci ukazuje, že Goodmanův záběr sahá i do logiky, ontologie, epistemologie a filosofie vědy.